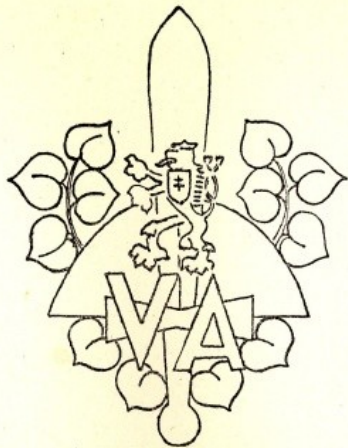

SANCTA BARBARA AD MCMXLVI

CTITELŮM SVATÉ PANNY BARBORY
NA PAMÁTKU
VOJENŠTÍ AKADEMICI 1945-47

SANCTA BARBARA AD MCMXLVI

Úvod

Protože jsem kanonýr, ve jménu svaté Barbory namočil jsem pero a píši. Lid kanonýrský, to je takový zvláštní spolek, nezdá se Vám? Vidíte je občas, když se nesou přes město na koních nebo autech a s vyleštěnými děly, nebo když někde na louce u lesa kolem té větší nebo menší spousty železa na podvozku pobíhají, poklekávají, nosí všelijaké bedýnky a tyčky, pokřikují na sebe a vůbec si počínají divně pro nezasvěceného. A ten lid, se vyznačuje ještě další zvláštností – zvolil si totiž za svoji patronku sv. Barboru. Proč a jak se to stalo, dozvíte se dál.

Každý kanonýr, ji skutečně také cítí a vidí v ní symbol, patronku, ochránkyni. Její jméno bylo tolikrát vysloveno v slavných bojích, v jejím jménu pářilo tolik děl, v jejím jménu zmíralo tolik kanonýrů. Co od ní čekáme? Šťěstí – kanonýrské štěstí. Kdo není z nás, těžko to pochopí. Víte, dělo, to je jako dravá šelma, uzavřená v kleci a kanonýr je takový krotitel, který té šelmě poroučí a ovládá ji. Běda však, když se šelma dostane z klece a krotitel nad ní ztratí vládu. Pak už pomůže jen ta sv. Barbora.

A věrni tradici, chystáme se i letos oslavit památku panny Barbory v den jejího svátku. Tyto oslavy měly vždy ráz veselý, ukazující vojnu v tom světle, jak ji každý nejraději vidí, a částečně i ráz

poučný. V ten den se provádívá symbolické přijímání nových příslušníků naší slavné zbraně. Ten den jest svátkem všech dělostřelců.

Sestavili jsme pro Vás a pro sebe slavnostní program k oslavě naší patronky a sestavili jsme také tento památník, který má být trvalou upomínkou na

4. prosince 1946.

Sál se šepí, zní hlas gongu, napětí a opona stoupá, pozor, začínáme!

Jen kanonýr má krásko usměvavá
Vám může celé srdce dát
a navždy kanonýr ho krásce dává
a sladký úsměv Váš má čarovat

Jste jeho první neskutečná láska
jste jeho první sladká milenka
Vás jako dítě ve svém srdci laská
jste jeho naděje a jitřenka

Když odpaluje němý kanon
tak na Vás musí vzpomínat
jak na svou nehynoucí Manon
když uvidí ji umírat

Jste jeho ochránkyní v bitvě
jediná jeho opora
jste jeho první při modlitbě
Vy svatá sancta Barbara

Sancta Barbara - legenda

Vždyť kanonýři mají 4. prosince velký, tradiční svátek. Ano, jest „Bábinky,“ patronky všech kanonýřů.

Jak vznikla tato tradice?

První dělostřelecká zbraň neměla potřebného pochopení a přízně. Naopak – mnoho, mnoho nepřátel. Byla sice nenáviděna, ba život prvních alchymistů, mistrů, dělokovářů, slevačů, čistiličů ledku a prachařů, jakož i pomocníků, byl ohrožován. Mnoho těchto prvních pracovníků pro zdokonalení střelné zbraně bylo zavražděno, mnoho jich bylo uvězněno a připraveno o volnost občanskou a volnost provozovati svá řemesla. Dlužno připomenouti, že nenávisť proti zavedení ohňozbraní byla šířena bohatými městy, opevněnými hrady, lotrovskými skrýšemi, ba i kláštery, poněvadž se jejich majitelé obávali velkého převratu v dosavadním válečnictví a nabýli přesvědčení, že staré útočné i obranné náčiní se stane neupotřebitelným proti nové ohňozbraně.

Mezi lidem obecným byla šířena nepravda o ohňozbraních a o jejich průkopnících, o hrozných zlech, které tyto zbraně napáchají. Nálada proti těmto zbraním byla asi taková, jako v dnešní době proti atomové pumě. Byla vydávána všelijaká nařízení proti novým ohňovým rourám, byla vydávána dokonce i různá příkázání, z nichž jedno si zde přečtete:

1. Harcovnictvo se svú novú trúbú ohňovú blesky a hromobitie tvoří, což jsú dvě zla, jež sám Pán Buoh tresktati muože, chce-li vinníka potresktati.
 2. Zbraň tato ďábová jedínú zbraní jest, která patrony nejmá, pročez konánie její požeňnáno býti nemuož. Item, ktož téjto zbrani slúží, u črta službu jmá.
 3. Zbraň tato na nic hodna jest. Nemetáf kus tiše, nébrž prozrazuje se svú ranú hromovú bleskem a kúřem ďábelským.
 4. Při prvěj ráně se zbraň tato často roztrhává a ty, jež u ní slúžie, zabíjí, což se u našich zbraní, jež pod záštitú některého patrona jsú, nesta i nestane.
 5. Zbraň tato lotrovská, bez svatého ochráncě, črtem řízená, ani takého účinku nedosiehne na nepřietelské hůfce, jakého méně hbitý lukař neb práče dosieci mohú.
 6. Item střelby z téjto novéj zbraně ohňovéj, je-li metána bez vzývanie patronského, stává se střelbú ďábovú. Po hromovéj ráně celý kus peklu podoben jest, v němžto hříešné slúhy, v črný kúř, propletený ďábovými blesky, zakryti jsú.
- Z těchto koncón viděti jest, že hůfce, jež z těžkých kusón střielejí, pro svú zbraň, pravie, svatého patrona voliti musili. Harcovnictvo tedy svatú Barboru pannu patronkú zvolí, a nikolivěk osobu mužského přirozenie.

Toto přikázání bylo mementem pro kumštýře kanonýrské. Byli nuceni tedy pro uklidnění lidu obecného voliti si pro svoji zbraň patrona. Ale kde ho najednou vzítí? A proč zrovna patrona,

když kanonýrský lid veselý rád se bavil s děvuchami. Proč by to nemohla býti patronka? V té době pletla se jim do řemesla také jedna dívka. A není proto divu, že harcovnictvo upřelo zraky na ni a pozvedlo ji do čela svého cechu.

Jak se to vše stalo? Poslyšte:

Panna Barbora bieše dcí pohanského kněžě, jenž velmi bohat bieše a mnohými tvrdými hrady vládnieše. Tato čstná panna z nejednoho tohoto hradu hájenie, řiedi i dobře mieřeným stíelením přediivným svazkem bleskóv celé řady nepřátel dolóv metáše. Barbora poddaných svého otcě snažně milováše, vynalézání všelikých nových věcí přejěše i otdáváše se pilně učení a experimentóm vědy, řečeněj alchymia, i péči jmějěše přede všiem o to, by nové zbraně ohňové co najlépe vybaveny byly. Dále o tom pracováše, by učenie alchymistické a najmě učenie o prachu a střelách v obecném lidu u známost vešlo. Začež otec jejé ji vznenávidi i muži, pročež u jednoho starého alchymisty v skrytě žítí musieše, u něhož dlúho alchymistické experimenta činieše.

Ščestie jí téjto svobody užívati nepřejěše. Družina zvědóv i běžcív, jež otcem vysláni biechu, ji brzy naleze, ochránce panny Barbory života pozbavi a do hradu předkóv ke krutému otcí otdede. V rodném hradě ot otcě v pútech u hradní věži držána bieše. Jejé púta v zeď vkována biechu. Nalif-div veliký se stal. Nad hrad búrný mrak se přihna, v němž dvě hlavně kusóv těžkých křížem přes sebe přelóženy biechu.

Aj, hlas kakýs z mraków voláše: „Bože, tresktaj násilé i nevinné mučenie!“ Tento hlas mocnejší strelby harcovníctva najväčšieho kusu bieše. Blesk za bleskom u hrad metán bieše i jeden každý svazek bleskón ranú hromovú následován by. Lid hradní i z podhradie zděšeně z přiebytkón svých ven vyběhne a nalif-co vidie? Hrad u krátkěj chvíli v trosky rozkotán bieše, a hle, div převeliký!: Na troskách hradních panna Barbora nezraněna, pút zbavena a zcela volna v záfi stojěše. Krutý otec jejé jeden z prvnič hromovým bleskem ubit a v sutinách tvrzě pohřeben bieše.

Lid užase sě nad tiem divem i čela svá u prach skloni. Pověst o tomto divu v celý svět sě rozleti. Po tomto předivném skutčě Barbora obávanú a čstěnú sě sta, počěli ji jako svatú a patronku blesku a ohně čstíti.

To sta sě v Nikomedii léta Božieho narozenie 306.

Jiní pravie, že krutý otec dceru svú, pannu Barbaru, stieti rozkáza, ježto tajnú křesfankú sě pravila býti. Sám pak z čista jasna bleskem ubit byl.

Tak končí legenda.

Promítneme-li si středověkou Pannu Barbaru do moderní doby, mohli bychom říci, že tehdejší Barbora byla již průkopnicí emancipace žen, neboť tento „fraucimór“ ani punčochy „neštrikoval,“ ani nekreslil jehlou květy podivných tvarů na hedváb hebký, ani bělostnými prstíky se neprobíral v strunách harfy, aby z ní vyluzoval nebeskou hudbu. Již tehdy se zabývala věcmi, které jsou i dnes vyhrazeny mužům.

Barbora byla asi takový „enfant terrible,“ kterému by slušela lépe rozčuchaná hlava sportovkyně, krátké sukénky, aktovka pod paží a jež by jistě dnes byla vysokoškolačkou, a to chemičkou. Není vyloučeno, že by byla dnes ředitelkou Škodových závodů.

Jak umějí býti houfnice a všichni kanonýři zlí, to poznal svět i v poslední válce. Je vidět, že jejich patronka na ně drží a vždy vyslyší jejich: „Sancta Barbara, ora pro nobis.“

A proto Jabůrkům zdar!

Balada o sv. Barbore

В horách nebotyčných, strmých
hrad pyšný krutovládco stojí
a dolu v biedných chatách dedín
poddaný ľud úpie pod bičom tyrana:
Kto slabým pomôže, kto rany zahojí?

Hrozivo čnejú múry hradu
a zlostne hľadajú na ľud shora,
však v jednej z jeho komnat zlatých
anjelský zjav náš býva, dcéra vládcu,
prekrásna deva, Barbora.

K tej panne ľud sa s láskou vinie,
bo ona ho pred hnevom otca chráni,
bo ona denne tisíce úst krmí,
bo ťavé rany hladí, hojí
a láska sa jej sype z dlaní.

Klamný lesk komnat nezvábi ju,
nádherný hodváb márne žuští,
väčšia nad krásu je jej múdrosť,
keď denne v taje kníh sa vnára,
tajomnú vedu ohňa lúšti.

Láska a oheň blčia v tomto zámku,
v komnatách panny Barbory,
však ľudská zloba i tu číha
a pomstu strojí túžbam mladým –
k nej vlastný otec hnevom zahorí.

S dcérou má celkom iné plány,
sníval jak vychová z nej veľkú dámu –
presláviť meno jeho rodu musí,
až šľachtic voľajaký požiada jej ruku,
s krásnou dcérou najmä – bohaté veno dá mu.

A preto najprv podobrotky dcérušku prehovára:
– Čo ňa po ľude biednom otrockom,
čo ňa po tajoch vedy alchymie!
Hľa, tebe iné šľastie pripravil som
v prepychu našom zámockom. –

Dcéra však biele čelo zdvíha,
na otca pohľad hrdý vrhne:
– Od svojich túžob neodstúpim,
a ani jeden z tvojich plánov
ma viacej od nich neodtrhne. –

Tu otec znovu skúsi – s hrozbou:
– Ak neposlúchneš moju vôľu,
viac nie si mojou dcérou.
Ba, vedz, že trest ňa stihne krutý
a vystavím ňa mukám, bôľu.

Deva mlčí. Otcovi viacej neodpovie.
Však hrozieb vôbec neľaká sa,
ľudu a knihám ďalej žije
a až keď hrozba násilná je,
panna na útek rozhodla sa.

Opúšťa rodný zámok spurný
a v tmavých lesoch hľadá skrýšu.
Samota je jej domov nový,
vznešenej devy útulok,
samotou vókol stromy dýšu.

Ľud biedny zas k nej tajne spiecha,
prosí o pomoc v núdzi, radu.
Barbora teší všetkých, nádej vlieva
a poznov taje ohňa skúša
– kým ľudská zloba kuje zradu.

Otec na hrade zlosťou zúri,
pre dcéru chystá pomstu divú.
Už vrahov najal celé pluky,
do hôr ich vyslal hľadať pannu,
priviesť ju mŕtvu abo živú.

A v malej lesnej skrýši
bezbrannú našli vrahovia devu...
Na útle nôžky okovy jej kladú
a biele rúčky viažu povrazami,
aby ju vydali otcovmu hnevu.

Neľudský otec zradcov chváli,
za podlý čin im platí zlatom.
Nad dcérou už je teraz pánom,
do tmavej veže posadí ju,
zúrivým dá ju mužif katom.

Aký to pohľad sa nám skytá:
V špinavej tmavej cele veže
prekrásna deva bieloskvúca
v fažkách sa svíja okovách
a povraz biele telo reže.

Svit slnka už tu nevníkne,
len tma ju vôkol obklopuje,
jej bledá tvár sa chvie úzkosťou
a pery šepcú vrúcne: Bože,
Ktože sa, kto tu smiluje?

Môj veľký Bože hore v nebi,
ach, skloň sa k ústam svojej panny,
ach, posúď – že sám moju vinu,
sám ukáž svoju moc a silu,
sám zahoj tieto kruté rany!

Ticho sa vôkol rozprestiera,
a vládca v zámku plány kuje,
jak zlomí tvrdošijnosť svojej dcéry,
jak muky rozkrušia jej hrdosť,
jak pokorne ho vypočuje.

Však zatiaľ iné plány Boh mal
so svojou pannou milovanou.
Do ticha noci sbiehajú sa mraky,
dus sparna sadá ponad zámok,
olovo búrky visí nad krajinou.

Vraz treskol blesk a zhučal hrom,
obzor sa zaskvel rudou žiarou,
už ohňom planie celé nebo,
tisíce bleskov buráca tu naraz,
noc duní búrky pravou.

Tisíce bleskov bije v múry hradné,
zámok sa ako z karát sype, rúca.
Do údolia sa hrôza valí,
súdneho dňa tu zvučia trúby
a iba panna bieloskvúca

v sutinách márných hradu žiari...
Kol hlavy slnečná svätožiar jej blží,
u bielych nôh jej putá prasklé ležia,
okovy rozbité s kamením sa rútia,
obzorom chorál slávy hučí

ponad more pobitého nepriateľa:
Buď pozdravená svätá Panna,
patrónka blesku, hromov, búrky,
patrónka ohňa a vífazstva,
krásna a čistá ako úsvit z rána!

Ku chválospevu slobody a hromov
hold všetkých delostrelcov prijmi!
Na Tvoju počesť dunia salvy
tisíciek našich bateríí!
Stoj pri nás v chvíli nášho boja,
k vífazstvu veď nás stále!
Svätá Barbora! Ave! Ave!

Tradice

Udí-li kdo v tradici pouhý následek jakýchsi dějů, jejichž účín postupuje mechanicky z minulosti do přítomnosti, zapomíná, že tradice se nestane tradicí, dokud neprokáže svou sílu. Je to živá vlna, která stále ovlivňuje určitý úsek života lidského. Jako zlatá nit vine se tradice jak životem jednotlivce, tak i společnosti, národa i státu. Bez ní pak není pravého, člověka důstojného života, ale pouhé živoření na hroudě země, v zajetí a okovech hmoty.

Tradice má být lékem a silou.

Náš jeden dějepisec, Karel Stloukal, napsal: „Význam velkých mužů národa nespočívá jenom v tom, co pro národ vskutku vykonali, jako spíše v tom, co znamenali svou tradicí.“ Nositelé tradic jsou strážci a symboly ideí, které se vyvíjejí a uplatňují v různém poslání.

Náš národ má hluboké tradice. Jako kdysi Israelité, chtějíce nadchnout své syny v boji proti nepřátelům, nosili k vojskům posvátnou archu úmluvy, tak Čechové pod korouhví sv. Václava nastupovali do boje proti svým odpůrcům. Vzpomeňme jen krále Přemysla Otakara II. v bitvě u Kressenbrunnu. V té největší vřavě bitevní, kdy zdálo se, že české vojsko je ztraceno, vysvitlo nad zástupy českými slunce z mraků a v jeho září zaskvěla se korouhev sv. Václava. To bylo dobré znamení pro české vojsko. S písní „Hospodine, pomiluj ny,“ vrhlo se do útoku a zvítězilo (12. 7. 1260).

Vítězství Čechové připisovali ochraně sv. Václava. A s touto písní sv. Václava nastupovala k boji i vojska husitská, která věřila v ochranu a pomoc knížete. Jest též známo, že i naše první legie na Rusi dala si jméno sv. Václava, ve kterém viděla zakladatele českého státu. Jeho jméno pak vyměnila za jméno mistra Jana z Husí.

A touto tradicí, jež vyrostla ze jména sv. Václava a která je odkazem, chceme objasnit i tradici sv. Barbory, patronky kanonýrů.

Tak jako český národ po všechny věky uctíval, za ochranu prosil sv. Václava a byl nositelem svato-václavské tradice, tak my, kanonýři, bdíme nad posvátnou pro nás tradicí dělostřeleckou.

Můžeme vám prozraditi, že i v dobách útisku nacismu, kdy národ musil píti z číše hořkosti, kanonýři se utíkali každoročně 4. prosince ke své ochránkyni – sv. Panně Barboře. Každoročně v prosinci scházeli se, aby svou tradici, tak dlouho pěstovanou, naplnili alespoň vzpomínkou. Mnozí z nich schovávali malé obrázky, darované při dřívějších oslavách Barbory u různých pluků, které byly výmluvným projevem i hlášením se k tradici – Barbory.

A dnes, kdo z dělostřelců vstupuje před tento jedinečný symbol naší odvěké tradice, nezůstane nedojet. Tento náš symbol vzdoruje všem nepohodám a bouřím a upevňuje v nás víru ve šťastný život národa. A my, kanonýři, v duchu této tradice chceme žítí dále, žítí znovu a pracovat pro celý národ v rámci naší lidové armády. A tento duch je věčný, tvořivý, všestranný v lásce, krásný v etice a mravech.

Tradice uctívání sv. Barbory se přenesla přes staletí, od středověku až do našich dob. Svou patronku vzývali dělostřelci hlasitě v bitvě u Slavkova, její talisman nosili u sebe často i vojáci v prvé světové válce.

Ve středověku bylo zvykem, že každé řemeslo – cech – mělo svého patrona a ochránce. První dělostřelci zvolili za svou ochránkyni sv. Barboru. Svatá patronka je měla chránit „při metání blesků a ohně z kusů“ (děl). Střelba z tehdejších děl bývala ale velmi nebezpečná. Stávalo se často, že při výstřelu hlaveň se roztrhla a obsluha zahynula. Proto před vypálením každé rány vzývali dělostřelci svou patronku slovy: „Sancta Barbara – ora pro nobis.“ Též se věřilo, že rána z děla, vypálená bez jména sv. Barbory, nemůže zasáhnouti cíl.

Proč tedy dnes, v době moderní, ještě dělostřelci vzývají Pannu Barboru? V době, kdy máme děla vyrobená z výborného materiálu, kdy máme zaměřovače, přesné a dokonalé metody střelby? Dnes, kdy pomocí matematiky si můžeme předem vypočísti pravděpodobnost zásahu cíle?

Tradicí oslav sv. Barbory udržují dnešní dělostřelci z úcty ke svým předchůdcům, průkopníkům dnešního moderního dělostřelectva. To jest odvěký odkaz. A jako naši moravští bratři vděčně vzpomínají svých věrozvěstů sv. Cyrila a Metoděje a prosí: „Dědictví otců zachovej nám, Pane,“ tak i my, kanonýři, věrní synové české země, vroucně voláme k Panně Barboře před každou ranou z ohňové trubice, ústy luntáře neb střelmistra, dnešního velitele děla, či dělovoda: „Sancta Barbara, ora pro nobis.“

Kůň dělostřelcův

zpomínám na „Raport“, když tě vidím jít
kolem svých cest na pokraji tůní,
zpomínám na oči, jimž těžko bylo mřít –
však děla vychladla a dlouho nezaduní.
Dnes „Raport“ založím neb nemám vsrdci zvony,
bych rozechvěl je víc, než kdybych plakal,
nejsem ani Šrámkem, který mne snad zlákal,
v tichém podvečeru abych byl pastevcem koní,
však věř mi koníčku, koníčku můj bílý,
kdyby smršť se rozpoutala v nekonečný šír,
kdyby šavle nepřátel nám lebky rozpoltily,
víc nemá nikdo koně rád – jen český kanonýr.

Dnes pročesat chci hřívu a hlavu do ní dát
a cítit teplo, záchvěv při doteku dlaní,

zaplakat s tebou a s tebou se usmívat
a pokleknout u lesa v květech za svítání,
vidět stáda vás, stád nekonečných vání,
jichž kruh se vlní a polehoučku svírá –
a stáda volají a tichem plyne ržání:
Chcem krále vidět – se srdcem bohatýra
a pak bych spatřil tebe a slyšel tebe ržát.

A přišly doby slávy, Caesarů a reků.
Avar na tvém hřbetě vtrhl do Evropy,
Rolanda jsi odnes do věčnosti věků
a svatý Václav zanechal tvé stopy
Trocnovskému Janu, který znova
předal tě se slávou vyslanci Suvorova.
A kolik vojevůdců, kolik kanonýrů,

kdo by dopočet se nekonečných řad,
všichni umírali, měli touhy - vím,
však žádný neslyšel tě před tvým stádem ržát.

A přišel Napoleon, císaři a králi,
bouře burácely, trůny padaly,
přešly války, mír se do niv snes,
A dnes?

Stojíš tu utrmácen, smuten, rozedrán.
však tvoje děla hřměla,
a teď když oněměla,
jsi starý veterán.
Co krve, bojů, vítězství a hladu viděly tvé zraky,
slavný vysloužilče nespočetných válek!

Kolikrát si proběh nepřátelů mraky,
a vítězství jsi hlásal z nedozírných dálek,
a dnes ty hrdý, němý bojovníku
pomalu ustupuješ z fora - a já jen říkám dík.

Však až zas vzplane oheň od pólu až k pólu,
a my vojáci se půjdem za svobodu bit,
statečnost ti nedá. My sejdeme se spolu.
Srdce nedalo mi, řekneš, já jsem musil jít.
Vím, že nepřežiji - slunce nevychladne.
Nutno hledat mír!
Za poslední bitvy poslední kůň padne -
ne jako veterán - jako kanonýr.

Není každý hned dokonalým kanonýrem, dokonalým vyznavačem panny Barbory. Vedou k tomu stavu různé cesty. Tahle začala celkem nevině. Zazvonění u dveří, jedno rekomando pro mladého pána, modrá obálka, na ní nálepka Hranice, a krafoučké sdělení, kde jste se dočetli, že Vás vojenská správa zve k pohostinské návštěvě tohoto celkem neznámého a přeci tak známého města. Napřed nedůvěra, pak úžas, že už je to tady, shánění potřebných rekvizit dle připojeného návodu, k tomu pár buchet a kousek salámu, hodně cigaret a hajdy do vlaku.

Tahle cesta, to je trochu jiná povídka. Co s ní tady? A přece to byla tak jiná cesta, než bývají ty ostatní. Snad zvědavost, snad strach, ale hodně víry a naděje, to byla výzbroj každého toho človíčka, který pátravým zrakem se snažil odhadnout své příští konkurenty a kamarády. Bylo jich dosti v tomhle přeplněném vlaku a stále přistupovali noví. Pane Bože, tenhle poručík prý taky jede do Hranic? A tenhle praporčík od policie! Už jsme tady tři v tomhle malém kupé? A hned taky šuškanda. Že prý jich pozvali 1500 a že jich přijmou pouze 200. Ten druhý zase jinou a tak to šlo kolem dokola. Celou cestu. Až za Přerovem trochu klidu před bouří, pak Hranice – vystupovat. Strkání a běhání, a hlele, tolik nás tady je! Dav, různorodý dav, hemžící se na nástupišti a měnící svůj tvar jako nějaký nestvůrný živočich, hned oválný, hned mnohohraný, ale celkem bezradný a čekající na spásu a záchranu.

Ta přišla brzy. Měla zcela prosaický vzhled – byla oblečena v plátěný oblek s distinkcemi svobodníka, který byl příliš malý na tu spoustu látky. Oplýval však velkým hlasem, a vzal si na povel všechny ty adepty cechu důstojnického, pranic se neohlížeje na tu spoustu různorodých uniforem a hodností. A šlo se. Cesta necesta, pan svobodník utíkal a za ním jakýs takýs trojstup různé

prohnutých a hekajících lidiček. Štěstí, že to nebylo daleko. Jen kousek cesty, který se umně proplétal mezi různými mosty, poli, slavobránami a strážnými, až skončil na nádvoří rozlehlých kasáren, jejichž okna byla obsazena spoustou uniformovaných civilistů, pustě se chechtajících a pronášejících různé pythické věštby, a záladně upozorňující na značku Červeného kříže.

Rozebrali si nás snadno a rychle na tom dvoře. Přišel pan poručík, že prý tam nemáme ještě co dělat, že jsme přijeli příliš brzy, že prý se nesmíme z kasáren hnout ani na krok a mnoho různých rad a ponaučení nám dal náš dobrý pan poručík. Kávu nám obstaral, na světnici zavedl, dobré noci popřál a nechal nás na pospas tmě a fantasmii. Bože, byl to zmatek, ten první večer! Vyskytl se jakýsi dobrodinec, mající zaručené zprávy o tom, co se zde bude dít, načež na jedné světnici se jali všichni shánět všelijaké ty matematické věty a formule, vedle se zase dohadovali, kdo to byl Zahradník-Brodský, a ještě vedle, na domovské stanici tohoto agenta provokátéra, všichni klidně spali. A spali a spali a spali až do rána.

A byli by spali ještě dál, kdyby nepřišel pan svobodník a nevyhnal je na ranní půlhodinku. To byl začátek konce. Od téhle chvíle všichni propadli ďáblu zkoušek, ztratili svá jména, která jim vyměnili za čísla, běhali, lezli, šplhali, skákali, počítali, hádali, zaškrtávali, pletli se, až jim z toho všeho bolela každá kost včetně hlavy a v noci spali zase jako zabití. Ráno hned odevzdat uniformy, čísla a špendlíky, poslední oběd a hurá... domů. Hurá? Opravdu?

S tím to nebylo tak rychlé, s tím hurá, protože ty různé prostocviky včera odpoledne člověka tak namohly, že na nádraží se ploužil dav vysílených lidí, kteří už už chtěli být doma, aby si odpočinuli, a mnozí z nich (těch ale bylo málo) už se mrzeli, že sem vůbec jezdili a kdesi cosi.

Tím to ale neskončilo. Teď nastalo to nejúnavnější – čekání. Čekal jsem já, čekal tamhle Toník či Karel ze sousedství a žádný nevěděl na čem je. Začali jsme pochybovat, víš, já tam mizerně šplhal, já zase spadl do potoka a já napsal, že město světla je Řím. A tak poznenáhlu uhasínaly naše naděje, všichni jsme byli nazpět v místech a poslouchali více méně špatné vtipy svých kolegů a kolegyní a jen jsme čekali. Což jsme to opravdu dělali tak špatně? Či jich vezmou tak málo, jak říkal ten brigádník? A že jenom zahraniční a partyzány? Kdož ví, trpělivost prý přináší růže. Ale jak dlouho musí být člověk trpělivý, aby se vůbec dočkal? Říjen na krku a pořád nic. Již to bylo únavné, zcela beznadějně, až najednou: Zazvonění u dveří, jedno rekomando pro mladého pána, modrá obálka na ní nálepka – Hranice, a uvnitř krafoučké sdělení, že MNO na základě zkoušek se rozhodlo povolati Vás do VA. Nezapomeňte na možné zpoždění vlaků a mějte s sebou to a to.

Tak už je to tady. Honem, co je to tu za razítko? Velitelství dělostřelectva. A co Toník, co Karel? Ještě nic, to ale nevádí. Ti přeci dělali zkoušky o týden později. A taky to dostali. Co ti tam mají? Velitelství praporu oba dva. Teď shánka po pořádných kufrech a všech těch potřebách, které vojenští páni předepsali. Dalo to hodně běhání, než to všechno bylo pohromadě a ještě větší námahu to dalo, než to vše bylo složeno v kufru. Ona to není žádná maličkost, vměstnat do předepsaného kufru předepsané věci a ještě ta různá přilepšení od maminky a tetiček a babiček a strýčků. Ale člověk je kouzelník a tak i tahle věc se podařila.

Pak přišla první noc ve VA. Co se nám asi bude zdát? Vyplní se to? Vždyť přeci první sen je nejdůležitější, to se stává skutkem. Spali všichni na té světnici, zatím poloprázdné a jen pomalu

se plnící. Ráno budiček, který stál za to. Podobal se bouřce, která se blíží odkudsi z dálky, pak několikrát uhodilo a bouřka se vzdálila. To nic, to jenom výkonný se představuje a větrá po ránu své hlasivky. Jestli je taky takový, jak huláká, pak pozdrav Pánbůh a zlé pryč. To to bude dopadat pěkně!

Nu, ten výkonný byl od kosti dobrák, i všichni ostatní, jak nám byli během dne a dalších dnů představeni. Co ale můžete chtít od civilisty, který včera narukoval a zrovna oblékl uniformu! Byl to pěkný spolek, ta naše baterie! Prolévali nad námi hořké slzy, pilovali, brousili, kuli a kalili, a vedlo se jim to. Byl to pestrý kaleidoskop dnů, tak se různících ve své jednotvárnosti, každý z nich nabitý mnoha a mnoha událostmi, z nichž zejména raporty budily posvátnou hrůzu jak svou početností, tak i taxami. A uprostřed toho všeho zmateného dění umíral civilista a rodil se voják, který se nedal ničím a nikým doběhnout a byl velice přístupný každé špatnosti, které by se pak mohl zasmát.

A den střídal den, noc se měnila s nocí, všechno se konalo na zapísknutí, volného času bylo mikroskopicky málo, a přec si zvykl každý využítí ho do nejkrajnosti. Vždyť už tohle bylo zajímavé, že za 1 den bylo odevzdáno u naší baterie neméně než 301 dopisů na poštu. Bylo to ovšem v den povinného studia.

Tohle povinné studium je skoro jako trest boží nebo morová rána. Obyčejný akademik jest věčně ospalý, a nyní musí ještě o hodinu déle vysedávat na učebně, zatím co ti druzí se už spokojeně protahují na lůžku. A v neděli se každý postižený přesmutně dívá z okna na místní krásy, které jakoby schválně promenují pod okny VA. Teď v zimě to celkem ujde, v létě

jest to mnohem horší. Usnesla se tuhle jedna skupina postižených, že podá protest proti této zastaralé vymoženosti, poněvadž jest to prvek protilidový a asociální. Teď jsou všichni plni očekávání, co z toho bude.

A tak to šlo v jednom sledu bez přestání za sebou. Jsou jenom malé a krátké zastávky v akademickém životě: Barbora, vánoce, velikonoce, prázdniny a konečně vyřazení. Tohle jsme prožívali my, a budou prožívat všichni ostatní za námi. Dnes máme první zastávku a odpočinek, svátek naší patronky, panny Barbory. Před rokem, to z nás nevěděl nikdo nic o téhle naší ochránkyni. Dnes jsme ale všichni horoucími vyznavateli nejvyšší v cechu dělostřelců, té, která při nás stojí a ochraňuje nás vždy, když je nám nejhůře. Jí k počtě zdviháme číš, připíjíme jí, a jejím jménem se zaklínáme: Ve jménu svaté Barbory – pall

Vyznání

Byla jsi s námi, Barboro.
My neviděli Tě, jen cítili Tvůj dech
ve větvích modřínů a březových pňů,
z rachotu kolesen.
Byla jsi s námi.
Tvé vlasy,
spletené mlhou a prvním paprskem slunce
voněly stříelného prachu
sladkým parfmem.

Byla jsi s námi.
Tvé oči –
plamenný úsměv. Snad z vděčnosti za naši věrnost –
naše víra a sen!
Byla jsi s námi!
Tvými rty
políbení a šťastni úsměvem Tvým
říkáme své vyznání
dunivým ohněm.

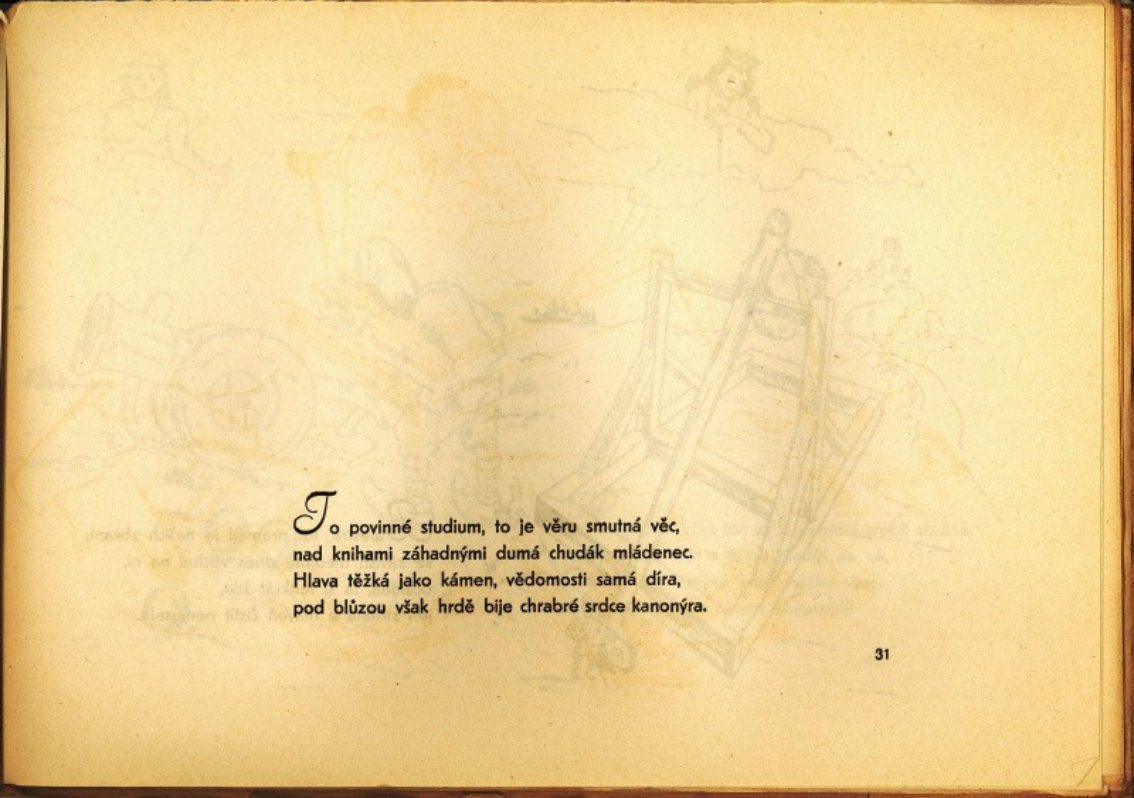

VA v době kamenné.

Kanonýrské říkánky

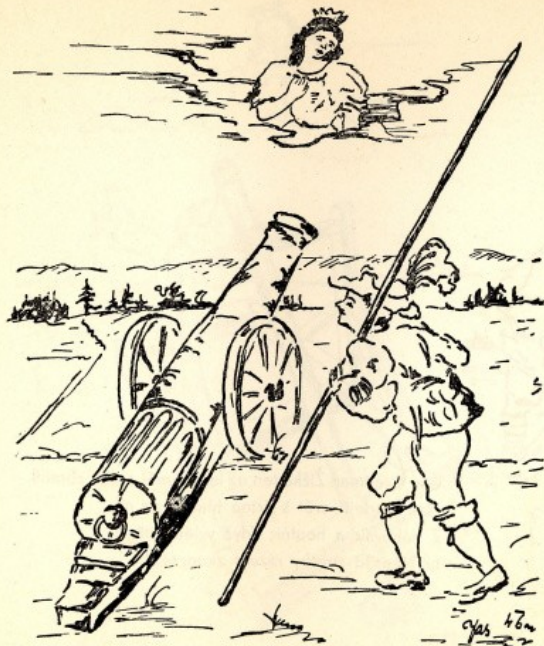
Jo povinné studium, to je věru smutná věc,
nad knihami záhadnými dumá chudák mládenec.
Hlava těžká jako kámen, vědomosti samá díra,
pod blůzou však hrdě bije chrabré srdce kanonýra.

Balestra, toť pramáti je našich zbraní,
se závistí hledíme dnes všichni na ni,
obsluha, ta si tenkrát žila,
jen střílela a hlaveň čistit nemusela.

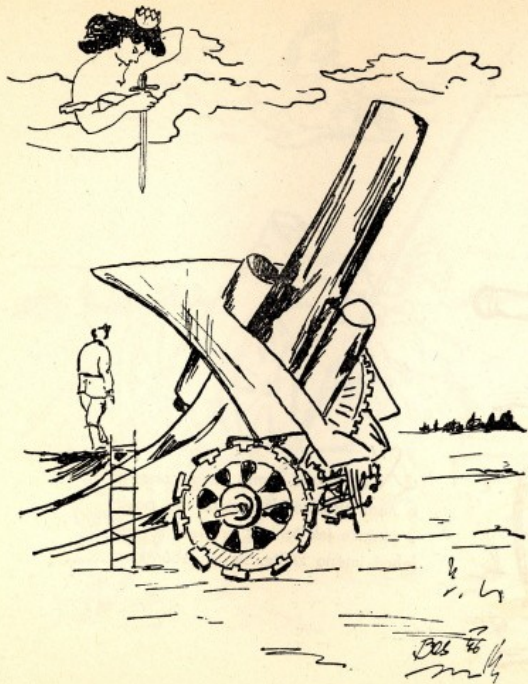
Hejtman Žižka ten už lepší uměl zrobit zbraně,
však tehdejší svět s úctou hleděl na ně.
Z hákovnic a houfnic když vylétly střely,
tu Němčiči strachy rázem zkoprněli!

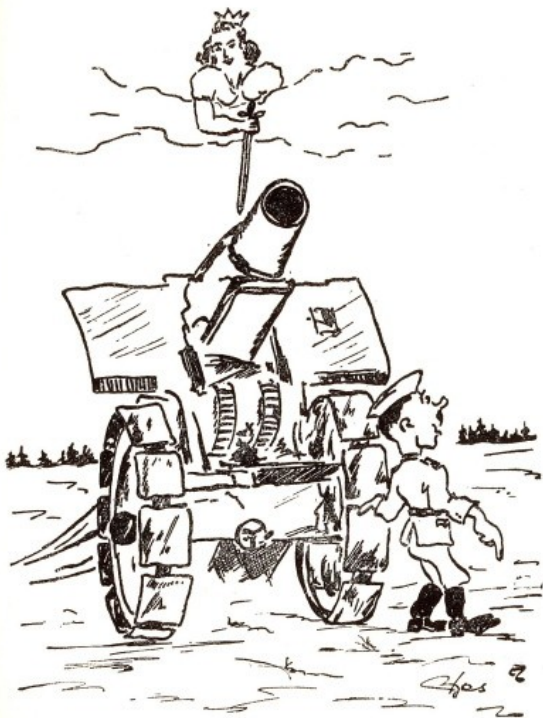
Z bělohorské doby takto shlíží dělo,
u kterého mířit by se nám dnes chtělo,
měl se tenkrát mířit krásně, přímo skvěle,
vždyť nestavěl na dálce, straně, ani na libele.

Na obrázku tomto kanon zase nový,
o něm písnička Vám stará více poví,
u Hradce jak tenkrát proslavil se rek,
jehož jméno znáte, slavný Jabůrek.

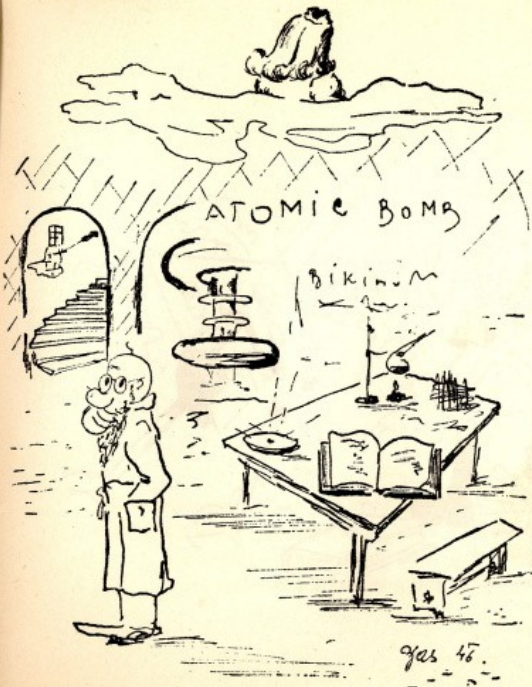
Ve světové válce, to už byly kusy, před nimiž i dneska klobouk dolů musí, měli tehdy Němci slavnou tlustou Bertu, ale málo platné, přec jen táhli k čertu.

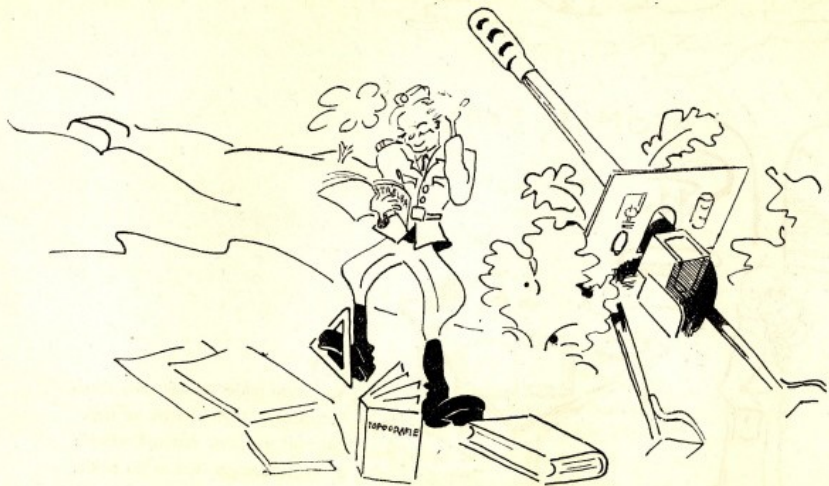
Červené výložky a hlavně ve znaku,
s odvahou v srdci a s jiskrou ve zraku
tak stáli dělostřelci v každičkou dobu,
hotovi nepřátel odrazit zlobu.

Ze dnešní kanonýr chlapec je smělý,
to by Vám panenky všechny pověděly,
že v lásce vyzná se, jistá to věc,
vždyť je to kanonýr, elita přec.

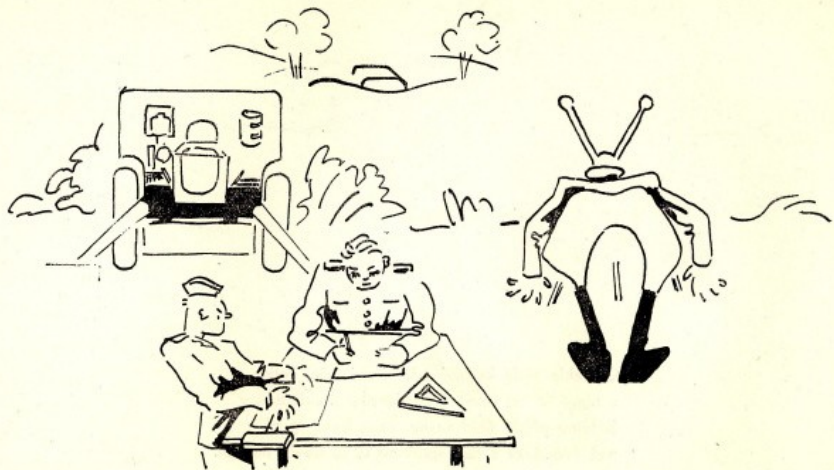

○ míru mluví se, svět dále zbrojí,
bombiček z atomů lidstvo se bojí.
Patronát nad nimi Barbora odřekla,
a proto odnesou čerti je do pekla.

The background of the page features very faint pencil sketches. On the left, there is a large, somewhat abstract figure that could be interpreted as a stylized animal or a person in a costume. In the center and right, there are sketches of a landscape with trees and a car. The car is a vintage-style sedan with a driver and a passenger visible. The overall style is light and sketchy, typical of a preliminary drawing or a watermark.

*J*ahle věda kanonýrská, ta mě trápí velice,
v hlavě se mi divně honí úchylky a vidlice.
K tomu přijde úhel svahu, sinus beta, tg pí,
než hvězdičky s hůry spadnou, to se člověk natrápí.

Pan poručík z brusu nový je už hodně velký pán,
s busolou zachází hravě, u stolku je zaměstnán,
tabulky a logaritmy jasné mu jak slunce zář,
nad hvězdami blýskavými usmívá se mladá tvář.

Až mi jednou dají na ramena zahrádku,
pak mě věda kanonýrská půjde jako na drátku.
Střílet potom budu hravě, bez libel a bez dálek,
na všechno mi bude stačit krabička od zápalek.

Vážny odkaz Barbory

Ja vrhni stranou hrúzu, chabosť, strach,
ta na zem, v hustý, šedý prach –
hore zdvihni svoje zraky,
uvoľni všednosti tlaky,
a chýf sa vesla, a chop sa zbrane,
stisni ich smelo v svoje dlane
s odhodlaním: ísť.

Môž byť, že orkán slietne v srdca kraj,
ošarpne mieru svätý háj,
môž byť, že revôľa vzplanie,
sťa búra hnevivé rvanie –
ty však len napred pozerať smele,
nech túžba hrá v duši – tele,
len ísť, len ísť.

Žeravé rána – ohňom slasť snád? –
bezsenne noci, v nich tmie bôľou rad,
poludnia bez svetla môž byť;
budú chcieť tvoju slobodu dobíť,
budú chcieť zlomiť, budú chcieť sklátíť
v zápače svodu divoko schvátíť ...
Ty vtedy kries sa nezlomným hlasom,
vzdorujúc zmätku časom:
len ísť, vpred ísť.

Vernosťou smelou obrnený buď,
keď sirén spevy budeš z hlŕbky čuť,
obráť sa s dôverou na Barbaru – kňažnu,
vyvrhni nerozhodnosť vlašnú;
čo vábi srdce a sladko vraví:

nač chvat ten vytrvalý,
nač ísť, nač ísť?

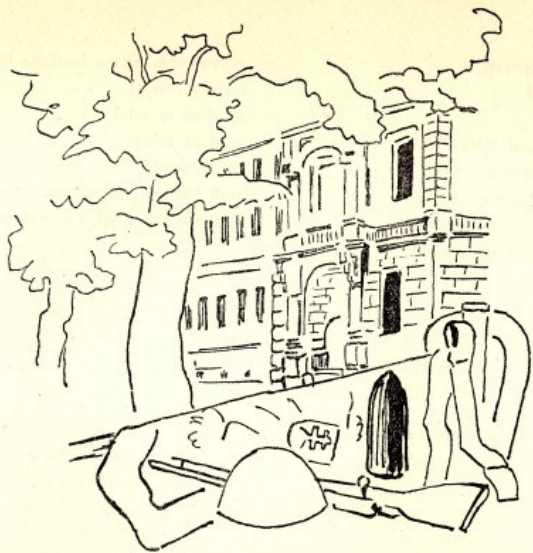
Hor sa len, plavci čistých vôd,
čas volá, vlny spievajú vhod,
ponorte veslá, vystrite plachty,
opášte bedrá: boj iba šľachtí,
v rachote jeho spásy sú kľúče,

Závěrem

Až jednou se prameny rozhoří,
Ty věrná s námi granát nabiješ,
a postavíš dálku,
svatá Barboro!
Až dny budou utopeny krví,
nebudem věřit na nic, jen na Tvou lásku,

v dymovom plame budúca lúče,
rušaf a chvátať,
so zlom sa rátať,
borif sa smeľe,
vířazif skveľe;
nech každým dychom mohutnie zvykom
bodriace slovo: ísť, v p r e d ísť!

svatá Barboro!
Až večer číše se zvednou,
k připitku a provolání slávy Tobě,
budeš zase mezi námi,
svatá Barboro!

Nákladem a v redakci osvěty ve VA. Tiskem Družstva knihtiskárny v Hranicích.